

BIJLAGE 2

Jaarverslag Leescoalitie 2022

Inhoudsopgave

Jaarverslag

Leescoalitie 2022

Inleiding	3
1. Reflectie op de ontwikkelingen in 2022	4
2. Het Leesoffensief leeft	7
3. Activiteiten binnen de campagne Springlezend	8
4. Overige activiteiten	10
5. Organisatie	13

Inleiding

De Leescoalitie bundelt de krachten van sterke letterenpartners die zich hard maken voor versterking van de leescultuur in al z'n facetten: van het terugdringen van laaggeletterdheid tot het stimuleren van mensen tot het lezen van literatuur. De ambitie van de Leescoalitie is dat elk kind in 2025 met een adequaat leesniveau van school komt en dat alle volwassenen geletterd zijn of minstens daarnaar op weg zijn.

De Leescoalitie staat altijd en overal op de bres voor lezen en geletterdheid en werft nieuwe partners die daaraan kunnen en willen bijdragen. Coalitiepartners in 2022 waren:

- KB nationale Bibliotheek (hierna: KB)
- Literatuurmuseum / Kinderboekenmuseum
- Nederlands Letterenfonds
- Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (hierna: CPNB)
- Stichting Lezen (voorzitter)
- Stichting Lezen & Schrijven
- Taalunie (aangesloten in 2022)
- Vereniging van Openbare Bibliotheken

Eind 2022 besloten ook De Schoolschrijver en De Schrijverscentrale zich aan te sluiten bij de Leescoalitie. Zij zullen in 2023 actief gaan deelnemen.

Dit jaarverslag is een bijlage bij het jaarverslag van Stichting Lezen.

In hoofdstuk 1 reflecteert de Leescoalitie op de ontwikkelingen in en om het samenwerkingsverband. Hoofdstuk 2 gaat in op de rol van de Leescoalitie als aanjager en inspirator van het Leesoffensief en de lokale en regionale spin-offs daarvan. Hoofdstuk 3 gaat over de campagne Springlezend, die we in april 2022 lanceerden en die het hele jaar doorging. In hoofdstuk 4 passeren de andere, campagne-overstijgende activiteiten de revue. Hoofdstuk 5 gaat kort in op de organisatie, bemensing en financiering en bevat een overzicht met kengetallen zoals bereikcijfers.

Gerlien van Dalen

voorzitter van de Leescoalitie
directeur-bestuurder Stichting Lezen

1. Reflectie op de ontwikkelingen in 2022

Een grotere en sterkere Leescoalitie

De aansluiting van de Taalunie en de toekomstige samenwerking met De Schoolschrijver en De Schrijverscentrale versterken de Leescoalitie en haar potentieel om laaggeletterdheid terug te dringen en lezen en voorlezen te stimuleren. De nieuwe coalitiepartners werken nauw samen met het onderwijs. Dat biedt kansen voor onze ambitie voor 2023: de verdere verbreding van de Leescoalitie naar het onderwijs.

Gezamenlijk reageren en communiceren

Nu de Leescoalitie groeit, is het zaak om de eenduidigheid van onze communicatie goed te bewaken. Afgelopen jaar gingen de partners daarom al nauwer samenwerken en afstemmen in de communicatie rondom de campagne Springlezend, de nieuwe website Lezeninhetpo.nl en het onderzoek naar 'professionele leesopvoeders'. We richtten een communicatiegroep op, waarin communicatiemedewerkers vanuit elke aangesloten organisatie maandelijks de lopende en toekomstige projecten bespraken. Daardoor waren we steeds in een vroeg stadium op de hoogte van elkaars nieuws en konden we individuele acties beter op elkaar af te stemmen. Nooit eerder hebben we als coalitie zoveel gezamenlijk gecommuniceerd over een campagne als over Springlezend. We streven ernaar hier in 2023 mee door te gaan.

De leden van de Leescoalitie stemden ook steeds vaker en intensiever af over de vraag op welke landelijke gebeurtenissen, onderzoeken en rapporten we gezamenlijk zouden reageren. De lijn is dat de Leescoalitie de eerstaangewezen spreekbuis is als het gaat om algemene kwesties over lezen of geletterdheid.

In die hoedanigheid gaven we in april als Leescoalitie bij monde van voorzitter Gerlien van Dalen een [gezamenlijke reactie op het rapport De staat van het Onderwijs](#) van de Inspectie van het Onderwijs: "Het is (...) hoog tijd om werk te maken van structureel beleid, zodat iedereen in Nederland kan meedoen – in het klaslokaal, op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Daarom is focus op basisvaardigheden in het onderwijs belangrijk. En volwassenen moeten op latere leeftijd via om- en bijscholing een leven lang hun basisvaardigheden kunnen verbeteren. Als Leescoalitie hebben we de slagkracht, kennis en bereidheid om samen met het onderwijs deze uitdaging de komende twee jaar aan te pakken." In juni reageerden we ook op de [Peiling Leesvaardigheid van de Onderwijsinspectie](#). Die bevestigt volgens ons de noodzaak van leesbevordering.

Katalyserende functie

Sinds haar oprichting in 2012 organiseert de Leescoalitie langdurige thematische publiekscampagnes om (voor)lezen en geletterdheid maatschappelijk en politiek te agenderen. Sommige onderdelen van campagnes beginnen een structureel karakter te krijgen. Dat ziet de Leescoalitie graag: we willen aanjager zijn en zorgen dat nieuwe initiatieven uiteindelijk landen in het werkveld.

Een goed voorbeeld is de Nationale Voorleeslunch. Die ontstond tijdens het Jaar van het Voorlezen in 2013. In 2022 vond de tiende editie plaats, in samenwerking met de bibliothe-

ken, waar we deze activiteit aan willen overdragen. Het evenement was meteen een succes, vooral vanwege het laagdrempelige karakter: ouderen kunnen gezamenlijk in de Bibliotheek of zorginstelling luisteren naar een verhaal. Er bestonden voorheen nog geen landelijke voorleesactiviteiten voor deze doelgroep, terwijl ouderen het over het algemeen heel plezierig vinden om voorgelezen te worden. Bovendien geeft de lunch gelegenheid om mensen te ontmoeten en helpt het evenement zodoende ook eenzaamheid tegen te gaan. Het initiatief voorzag duidelijk in een behoefte. Voor veel bibliotheken vormde de Voorleeslunch het startpunt van structurele samenwerking met zorginstellingen. Ook zijn er veel vaste clubjes uit ontstaan van ouderen die samenkomen in bibliotheken. Ook voor herhaling vatbaar was de (voor)leesbundel *STUK!*, bedoeld voor vmbo-leerlingen. Het initiatief om een bundel met (voor)leesfragmenten voor deze doelgroep samen te stellen, ontstond in 2016 tijdens het Jaar van het Boek. In 2022 verscheen de vierde editie, waarover verderop in dit verslag meer. Momenteel onderzoeken we of een van de Leescoalitiepartners dit project in haar vaste jaarplanning mee kan nemen. Ten slotte is de katalyserende functie van de Leescoalitie ook zichtbaar in De Nationale Voorleesdagen. In 2018 bood de Leescoalitie in dat kader voor het eerst verschillende edities aan van het Prentenboek van het Jaar, in verschillende talen die veel gesproken worden in gezinnen waar ouders een migratieachtergrond hebben. Ook dit initiatief kreeg een enthousiast onthaal en is nu standaard onderdeel van De Nationale Voorleesdagen. De productie ervan is overgenomen door Stichting Lezen en Stichting CPNB.

Ambities van de Leescoalitie

Toen de Leescoalitie in 2012 startte, formuleerden we een scherpe ambitie-agenda, met 2025 als horizon. Nu 2025 dichterbij komt, concluderen we dat we een heel eind gekomen zijn. Het subdoel 'In 2025 heeft de regering structureel beleid om geletterdheid landelijk te stimuleren' is een stuk dichterbij gekomen nu de regering het Masterplan basisvaardigheden heeft gelanceerd en het Bibliotheekconvenant heeft ondertekend. De structurele financiering van leesbevordering is echter nog niet geregeld.

Ook werden er resultaten geboekt op de andere subdoelen, zoals 'In 2025 lezen alle ouders iedere dag voor aan hun kinderen tot 12 jaar' en 'In 2025 is er op alle scholen en kinderopvanginstellingen ruime en regelmatige aandacht voor het verbeteren van leesvaardigheid'. Toch moet er nog veel meer gebeuren om het tij van de verslechterende leesvaardigheid en de ontleding te keren. Ongetwijfeld bereiken we een hele groep mensen nog niet. Wie zijn zij en wat kunnen we doen om ook hen aan het lezen te krijgen? In het nieuwe jaar dat voor ons ligt gaan we hier goed over nadenken en actie op ondernemen.

Leesoffensief

De publicatie van ons manifest [Oproep tot een ambitieus leesoffensief](#) (oktober 2020) zette de Leescoalitie in één klap stevig op de kaart als belangrijke pleitbezorger en gesprekspartner inzake lezen en leesbevordering. Hierin vroegen we de regering nadrukkelijk om erkenning dat leesvaardigheid zowel een persoonlijke als een maatschappelijke basisbehoefte is en om steun bij het verbeteren van de leesvaardigheid.

Het manifest zette zowel in de politiek als in de sector veel in gang en werkt tot op de dag van vandaag door in allerlei initiatieven in het hele land. In verschillende provincies en steden werden lokale leesoffensieven opgezet door provinciale ondersteuningsinstellingen en bibliotheken, om aandacht te vragen voor het belang van geletterdheid en om tot een gezamenlijk plan van aanpak te komen.

Het ministerie heeft inmiddels de focus verlegd van het leesoffensief naar het bredere

Masterplan basisvaardigheden. Met de extra middelen en mogelijkheden die dat biedt, zijn we blij. Toch vinden we dat het leesoffensief nog steeds aandacht en regie nodig heeft. Als Leescoalitie proberen we daar invulling aan te geven.

Positie Leescoalitie

In 2022 droeg OCW tot onze grote teleurstelling opnieuw niet bij aan de financiering van de Leescoalitie.

Andere actoren in de leesbevordering zien voor de Leescoalitie een landelijke rol weggelegd, die ondersteuning verdient van de overheid. In het recente boek *Omdat lezen loont*, pleiten de samenstellers Yra van Dijk, Marie-Jose Klaver, Micha Hamel en Els Stronks ervoor de Leescoalitie op te nemen in het Nationaal Programma Onderwijs. Hoewel dit programma voor ons niet de aangewezen plek is, vatten we deze aanbeveling wel op als ondersteunend voor een stevige positie van de Leescoalitie en voor een stevige verbinding van leesbevordering en leesonderwijs. In dat kader vindt de Leescoalitie de samenwerking tussen de verschillende geledingen van het ministerie van OCW ook van groot belang.

Externe partnerschappen

Binnen de campagnes van de Leescoalitie werken we regelmatig samen met externe partners. Deze samenwerkingen lopen vaak uit op trouwe bondgenootschappen. We hopen dit ook met de huidige campagne Springlezend te bereiken en een grote groep leraren voor langere tijd aan ons te verbinden.

Partner	Project	Toelichting
COC Nederland De Versterking	Queerboeken.nl	Website opgericht tijdens de campagne 'Lees met andermans ogen'; wordt veelvuldig gebruikt en 4x per jaar aangevuld met nieuwe boekentips.
IBBY Nederland	Queerkinderboeken.nl	In 2022 is er een queerlijst voor kinderboeken (4 t/m 12 jaar) toegevoegd aan queerboeken.nl.
SLO	Curriculumvernieuwing	De voorzitter van de Leescoalitie neemt deel aan de advieskring van SLO voor de nieuwe kerndoelen voor het funderend onderwijs.
Omroep MAX, het Ouderenfonds, dagblad Trouw, bibliotheken	De Nationale Voorleeslunch	Dankzij de partners kunnen we dit evenement voor ouderen al 10 jaar succesvol organiseren, in lokale bibliotheken en op tv.
NBD Biblion	Het Nationale Voorleesboek	Incidentele samenwerking in verband met het 10-jarig jubileum van De Nationale Voorleeslunch.
	De Nationale Voorleesdagen - project meertaligheid	Sinds 2019 werkt NBD Biblion deels pro bono mee aan de productie en verspreiding van de vertalingen van het Prentenboek van het Jaar.

2. Het Leesoffensief leeft

Ruim twee jaar geleden schreef de Leescoalitie het manifest Oproep tot een ambitieus Leesoffensief. De toenmalige ministers van OCW Van Engelshoven en Slob kondigden een breed Leesoffensief aan en gaven bibliotheken in 2021 de mogelijkheid eenmalig een subsidie aan te vragen, die lokaal kon worden ingezet voor collectie, expertise en activiteiten, met name in vmbo-scholen. Er werd € 1,25 miljoen verdeeld over 128 bibliotheken, waarvan vijf in het Caribische gedeelte van het Koninkrijk. In diverse provincies zijn leesoffensieven gestart.

Noodzakelijke regie

Na 2021 gebeurde er op rijksniveau weinig om deze lokale en regionale initiatieven te bundelen en de kwaliteit daarvan te borgen en bestendigen. In de politiek raakte de term 'leesoffensief' alweer in onbruik. Het beleid richt zich nu, via het Masterplan basisvaardigheden, in hoge mate op versterking van de basisvaardigheden in het onderwijs.

De Leescoalitie en de daarin verenigde partners bleven zich in 2022 echter inspannen om alle energie die lokaal en regionaal is losgekomen rond het leesoffensief vast te houden en goed te laten renderen. De initiatiefnemers van de leesoffensieven in het land op hun beurt vinden het belangrijk onderdeel te zijn van een landelijke beweging. Gezamenlijkheid helpt om de boodschap van het belang van een geletterde samenleving over te brengen. Met het oog daarop voerden we zoveel mogelijk regie op het leesoffensief en alle lokale en regionale spin-offs daarvan.

De kern (en de kracht) van het leesoffensief is de verbinding tussen onderwijs en cultuur: samenwerking tussen bibliotheken, onderwijs en kinderopvang op het gebied van leesmotivatie en leesonderwijs. Onze regie is dan ook gericht op het tot stand komen en sterker maken van die verbinding. Effectief leesonderwijs vergt dat leerkrachten, docenten, leesconsulenten en professionals in de kinderopvang het leesbeleid samen vormgeven. Dat vraagt niet alleen gezamenlijke inspanningen maar ook geld. De lokale en regionale leesoffensieven laten zien dat dit begrepen en gedragen wordt. Ze tonen ook aan dat er, als er serieus geld wordt ingezet, heel wat in beweging kan worden gebracht.

Pleidooi voor structurele financiering

Dat met serieus geld veel in beweging kan worden gezet, bleek ook rondom het Masterplan basisvaardigheden: bibliotheken, onderwijs en kinderopvang tekenden zo ruim in, dat het beschikbare budget schoon op ging en lang niet toereikend was om alle aangevraagde extra locaties voor BoekStart en de Bibliotheek *op school* te honoreren.

De Leescoalitie was blij met deze impulssubsidies, maar die term geeft ook aan waar het instrumentarium tekort schiet: het is incidenteel geld. Daarmee komt de beweging wel op gang, maar kan deze niet structureel in stand worden gehouden. De borging van de leesbevorderingsprogramma's en de structurele financiering daarvan is het grote vraagstuk, ook in de netwerkagenda bij het bibliotheekconvenant. Bibliotheken kunnen dit niet bekostigen vanuit reguliere gemeentelijke budgetten. De Leescoalitie bleef dan ook pleiten voor structurele financiering voor leesbevordering in de kinderopvang en in alle fases en niveaus van het onderwijs, zodat er gedurende de hele doorgaande leeslijn, van 0 tot 20 jaar, duurzaam gewerkt kan worden aan effectief en motiverend leesonderwijs.

3. Activiteiten binnen de campagne Springlezend

In april 2022 werd de campagne Springlezend gelanceerd, in aanwezigheid van leraren, leerlingen en bekende schrijvers, die losgingen [op trampolines](#). Er was veel media-aandacht voor de campagne op o.a. NPO Radio 1 en in het AD. De campagne is bedoeld om de belangrijke rol van leraren bij het (leren) lezen te onderstrepen en leraren elkaar te laten inspireren om hun leerlingen plezier in lezen te laten ervaren.

Ondersteunende platforms

Een belangrijk onderdeel van de campagne is de website [springlezend.nl](#), een inspirerend platform voor (en door) leraren vol ideeën voor een rijke leesomgeving op school. De website vormt een mooi tandem met [lezeninhetpo.nl](#), een website van Stichting Lezen, SLO en de Taalunie met op onderzoek en beleid gebaseerde kennis over leesonderwijs. Deze twee websites versterken elkaar: gedegen kennis van Stichting Lezen over leesonderwijs aangevuld met praktische tips voor en door leraren. Beide sites dragen dezelfde boodschap uit: bevorder het lezen en wakker de leesmotivatie van leerlingen aan. De feestelijke lancering van [springlezend.nl](#) was een succes. Er stroomden de eerste paar weken ontzettend veel tips van leraren binnen: boekentips, lestips en tips over werkvormen, projecten en leesbevorderingscampagnes. Na de lancering hebben we het platform gepromoot met onder andere artikelen in het vakblad Prima Onderwijs en met diverse acties op sociale media. De bijbehorende Facebook- en Instagramaccounts hebben inmiddels ruim 1.500 volgers. De partners binnen de Leescoalitie brachten de website regelmatig onder de aandacht via hun on- en offlinekanalen.

Leesgedrag van leesopvoeders onder de loep

In het kader van de nieuwe campagne deed de Stichting Marktonderzoek Boekenvak eind 2021 een themameting naar [het leesgedrag van professionele leesopvoeders](#) in de kinderopvang, het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs. Daarbij werd ook gevraagd naar hun leesbevorderend gedrag en hun houding ten aanzien van lezen en leesbevordering. De resultaten werden gepresenteerd bij de aftrap van Springlezend. Professionele leesopvoeders blijken zelf veel en vaak te lezen. Zij vinden lezen belangrijk, niet alleen voor de taalontwikkeling van kinderen, maar ook voor hun persoonlijke ontwikkeling en schoolprestaties. Negen op de tien ondervraagde leerkrachten in het PO en VO besteden dan ook (veel) aandacht aan leesbevordering. Ruim de helft van de taaldocenten in het VO kan zich niet vinden in het leesbevorderingsbeleid van scholen. Maar liefst 80% zou extra middelen en ideeën voor leesbevordering enorm op prijs stellen. Met de campagne Springlezend en de bijbehorende website is de Leescoalitie precies op die behoefte ingesprongen.

Andersoortige campagne

Springlezend is anders dan onze voorgaande campagnes. De campagne werd dit keer gemaakt in samenspraak met alle coalitiepartners. Van de eerste schets tot aan het uiteindelijke campagneplan waren alle partners betrokken. Dit resulteerde in een campagne waarin iedereen zich kon vinden en die door iedereen met trots wordt uitgedragen.

Ook werd de doelgroep veel nauwer betrokken. Tien ambassadeurs – vijf leraren uit het basisonderwijs en vijf uit het voortgezet onderwijs – vormden het gezicht van de campagne en zijn zichtbaar op alle campagnematerialen. Ook traden ze bij diverse gelegenheden op namens Springlezend. Ambassadeurs Angela Esajas en Erwin van der Land werkten bijvoorbeeld mee aan [vier masterclasses over voorlezen](#) die DPG Media maakte in samenwerking met de Kinderboekenweek (CPNB) en Stichting Lezen.

De ambassadeurs werden standaard betrokken bij alle plannen die we maakten rondom de campagne. Ook bevroegen we op verschillende momenten een breder panel van leraren. Dit leverde waardevolle inzichten op, waar we goed naar hebben geluisterd. Zo kreeg de campagne mede op hun verzoek een positieve en optimistische insteek. Springlezend zoomt niet in op wat er allemaal niet goed gaat op het gebied van leesbevordering, maar legt het accent op enthousiasmerende en inspirerende tips uit de praktijk.

Vervolg campagne in 2023

Bij gesprekken met leraren over hun wensen voor de toekomst, bleek er behoefte te zijn aan een live platform waar zij vragen over leesbevordering kunnen stellen en vraagstukken met collega's kunnen bespreken. Om hieraan tegemoet te komen gaan we in 2023 onder de titel Springlezend LIVE zes hybride bijeenkomsten organiseren waarin dialoog en interactie tussen leraren en deskundigen centraal staan, actuele vraagstukken uit de praktijk worden besproken, goede voorbeelden een podium krijgen en volop gelegenheid geboden wordt om vragen te stellen.

Naast deze live evenementen zullen we ook het digitale platform verder blijven promoten, zodat er nieuwe tips blijven binnenkomen.

Waar de focus voor het voortgezet onderwijs in 2022 op de leraren Nederlands lag, verbreden we deze volgend jaar naar andere vakdocenten. Lezen is immers vakoverstijgend en leesbevordering moet daarom een schoolbreed onderwerp zijn.

De campagnes van de Leescoalitie duren meestal zo'n 1,5 à 2 jaar. We denken echter dat de website Springlezend van blijvende waarde is en voorziet in de behoefte aan een platform voor praktische tips van en voor leraren. We streven er dan ook naar de website na afloop van de campagne bij een vaste partner onder te brengen.

Queerkinderboeken.nl

Omdat Springlezend nadrukkelijk een campagne voor en door leraren is, wilden we met alle campagne-gerelateerde activiteiten de doelgroep faciliteren en voorzien in hun behoeften. Zo bereikte ons via het COC de wens van basisschooldocenten voor een uitbreiding van de website [queerboeken.nl](#) met boeken geschikt voor kinderen tot 12 jaar. In het najaar van 2022 zijn we hier mee aan de slag gegaan, in samenwerking met IBBY Nederland en auteur Pim Lammers. Dat resulteerde in een selectie van 50 queer kinderboeken, die gerangschikt op leeftijd en thema te vinden zijn op [queerkinderboeken.nl](#). De website is gelanceerd op een congres van COC en Rutgers over gender- en seksuele diversiteit in het primair onderwijs, bijgewoond door zo'n 100 leraren. Naast vele positieve reacties leverde de website ook negatieve reacties op van mensen die vonden dat er teveel aandacht is voor 'woke' thema's en dat dit niet thuishoort in het primair onderwijs. Ons inziens zijn dergelijke reacties een bevestiging dat aandacht voor dit thema hard nodig is. Kinderboeken zijn een mooie manier om diversiteit zichtbaar en bespreekbaar te maken in de klas.

4. Overige activiteiten

Prentenboek van het Jaar in de thuistaal

Tijdens De Nationale Voorleesdagen wordt er overal in het land voorgelezen uit het Prentenboek van het Jaar. Voor het tweede achtereenvolgende jaar maakte de Leescoalitie vertalingen mogelijk van dit boek in de meest voorkomende thuistalen van gezinnen waarin ouders een migratieachtergrond hebben: het Pools, Turks en Arabisch. De boekjes waren gratis verkrijgbaar in bibliotheken. Meertalige (groot)ouders konden deze gebruiken naast het originele prentenboek.

In totaal zijn er 59.000 (gratis) boekjes besteld door 157 bibliotheken. Zij deelden de boekjes uit via onder andere de VoorleesExpress en leesconsulenten op kinderdagverblijven en basisscholen. Helaas waren de coronamaatregelen tijdens de Voorleesdagen nog dusdanig dat bibliotheken geen meertalige voorleesactiviteiten konden organiseren. Daardoor weten we niet goed hoe de meertalige (groot)ouders het voorlezen uit de boekjes hebben ervaren. Ook hebben de bibliotheken de (groot)ouders niet goed kunnen vertellen hoe ze de boekjes het beste kunnen gebruiken. In 2023 zullen we instructievideo's maken voor zowel intermediairs als ouders.

De Nationale Voorleeslunch

Ter gelegenheid van de tiende editie bundelde de Leescoalitie tien Voorleeslunchverhalen: de verhalen uit de eerdere edities, van onder anderen Jan Siebelink, Kees van Kooten en Mensje van Keulen, en drie gloednieuwe verhalen van Bart Chabot, Marion Bloem en Kader Abdolah. Het resultaat, Het Nationale Voorleesboek, was exclusief door bibliotheken te bestellen. Bij ieder besteld exemplaar ontving de bibliotheek twee gratis exemplaren om uit delen aan zorginstellingen in hun werkgebied. In totaal werden 1250 exemplaren besteld. Met behulp van deze bundel kunnen bibliotheken ook door het jaar heen voorleesactiviteiten voor ouderen organiseren.

De nieuwe verhalen werden op Nationale Ouderendag in het hele land voorgelezen aan ouderen in bibliotheken en zorginstellingen. Naast burgemeesters, wethouders, schrijvers en andere vrijwilligers lazen ook Charles Groenhuisen, Herman van der Zandt, Pia Douwes, Wieteke van Dort, Yvonne Keuls en Marjan Berk voor. Omroep MAX maakte een uitzending op NPO1 waarin Chabot, Bloem en Abdolah hun eigen verhaal ten gehore brachten. De verhalen werden ook beschikbaar gesteld in de vorm van de Nationale Voorleespodcast en via de Bibliotheekservice Passend Lezen. Zo konden ook ouderen die aan huis gebonden zijn meegenieten van dit nationale evenement.

In overleg met de Vereniging van Openbare Bibliotheken zoeken we in 2023 een geschikte organisatie die de organisatie van de landelijke Voorleeslunch voortaan op zich wil nemen.

Readification

In 2021 lanceerde de Leescoalitie de pilot Readification: een nieuwe vorm van leesbevordering die populaire games en de bijbehorende fictieve werelden combineert met verhalen om te lezen. In 2022 ontving Readification maar liefst vier prijzen. De pilot won twee Sponsorringen (prijs voor geslaagde sponsoringprojecten; Readification won brons in de categorie Maatschappij en goud in het specialisme Innovatie), een bronzen Esprix (vakprijs marketing en communicatie; het project won in de categorie Media, Entertainment &

Communications) en een gouden AMMA-award (mediaprijs voor de beste campagnes en concepten).

Eind 2022 gaven de Leescoalitie, NBD Biblion en gameontwikkelaar Ubisoft de succesvolle pilot een vervolg. Zes auteurs kregen de vraag om een nieuw *Verborgten Verhaal* te schrijven. De verhalen van Abdelkader Benali en Roderick Leeuwenhart verschenen in december 2022 bij de game *Assassin's Creed Valhalla*. In 2023 volgen verhalen van Manon Uphoff, Marion Pauw, Marcel van Driel en Rima Orië bij de nog te verschijnen games *Assassin's Creed Mirage* en *Skull & Bones*.

Deze verhalen worden opnieuw gepubliceerd in de Ubisoft Special-App met content over nieuwe games, verhaallijnen en hoofdpersonages. Hier worden de verborgen verhalen van de bovenstaande schrijvers aan toegevoegd. Deze verhalen worden tijdens het lezen versterkt met visuals, video en geluidseffecten. Ook bevat de app uitleg over historische termen en gebeurtenissen uit het verhaal.

Ook deze keer zal Stichting Lezen de gebruikerservaringen en de effecten van de verhalen onderzoeken.

DraaiSTUK!

Begin 2022 verscheen een nieuwe editie van de (voor)leesbundel voor docenten en leerlingen uit de onderbouw van de vmbo. De bundel *DraaiSTUK!* was dit jaar beschikbaar voor alle docenten in de onderbouw van het vmbo. Docenten Nederlands bestelden in totaal 9.058 exemplaren; andere docenten, met name op de vakgebieden Mens & Maatschappij en Kunst & Cultuur, namen er 304 af. Ook alle eerstejaarsstudenten van de lerarenopleidingen Nederlands (ongeveer 600) en alle educatief medewerkers en leesconsulenten vo van de bibliotheken (ongeveer 600) ontvingen een exemplaar. Bibliotheken konden extra bundels te bestellen voor scholen in hun werkgebied.

Om de lancering van de bundel extra aandacht te geven en aan te sluiten bij het Amsterdams Leesoffensief, kregen alle vmbo-docenten in Amsterdam de bundel toegestuurd. Wethouder Marjolein Moorman en schrijver en performer Babs Gons deelden de bundel tijdens de lancering uit aan alle docenten op het Ir. Lely Lyceum in Amsterdam-Zuidoost. Ook bezochten zij drie klassen om met leerlingen te praten over lezen en boeken. Naar aanleiding van dit schoolbezoek verscheen er een artikel in *Het Parool* en schoof Marjolein Moorman aan bij het tv-programma *Tijd voor Max*.

Net als eerdere jaren hielden we na afloop een enquête onder de afnemers. Hieruit bleek dat de bundel zeer positief is ontvangen. Meer dan driekwart van de respondenten heeft de bundel ingezet in de klas, vooral in de eerste twee leerjaren van het vmbo; precies de goede doelgroep. Het boek werd met name bij Nederlands gebruikt en daarnaast sporadisch bij Burgerschap & Maatschappijleer, Mens & Maatschappij, Geschiedenis en Kunst & Cultuur vakken. De gekozen fragmenten werden ervaren als geschikt of heel geschikt voor de leerlingen. Docenten van het Praktijkonderwijs gaven aan de fragmenten iets te moeilijk te vinden. Opvallend is dat de lesopdrachten in iets minder dan de helft van de gevallen niet gebruikt zijn. Ook de afgelopen jaren zagen we dat deze door lang niet alle docenten werden ingezet.

Voor het eerst dit jaar waren de fragmenten én de lesopdrachten ook terug te vinden op jeugdbibliotheek.nl. Slechts 20% van de respondenten gaf aan dat hun leerlingen daar ook daadwerkelijk gebruik van hebben gemaakt. Cijfers van jeugdbibliotheek.nl laten echter

zien dat de landingspagina van STUK bijna 1900 keer bekeken is en de leesfragmenten bijna 1000 keer werden gedownload. Bij ieder fragment zat een “verder-lees-knop” waar leerlingen het (e-)boek konden lenen. Dat is in totaal 392 keer gedaan.

Taalbaas.nu

In maart werd Taalbaas 2.0 gelanceerd, een vervolg op het gelijknamige event dat in de corona-zomer van 2020 plaatsvond. Taalbaas 1.0 bestond uit besloten zoomsessies met ‘taalbazen’ en jong publiek en liet zien dat jongeren ontvankelijk zijn voor rolmodellen die uitstralen wat je allemaal kan met taal, wat je ermee kunt worden en waarom het loont om vaardig te worden met taal.

Voor Taalbaas 2.0 organiseerden we vier gratis, online blijvend toegankelijke masterclasses. Doel was om jongeren in hun eigen tempo en aansluitend bij hun eigen voorkeuren de weg naar meer taalvaardigheid te laten vinden en zichzelf als taalbaas te leren kennen en ontwikkelen.

Schrijver Marieke Lucas Rijneveld, acteur Daniël Kolf, journalist en oud-advocaat Khalid Kasem en spoken word artist Zaire Krieger lieten in video’s zien hoe zij in hun leven en in hun beroepen de Nederlandse taal hebben leren bespelen en gebruiken.

Het project Taalbaas is een gezamenlijk initiatief van het Ministerie van OCW, Universiteit Utrecht en de Leescoalitie. De rol van de Leescoalitie bleef bij Taalbaas 2.0 beperkt tot het leggen van contacten tussen diverse organisaties in ons netwerk (alle coalitiepartners en andere partijen, zoals CJP).

5. Organisatie

Doelen

Ook dit jaar stonden in het werk van de Leescoalitie de volgende vier doelen centraal:

- strategie en pleitbezorging
- communicatie
- activiteiten
- onderzoek

Voor elk van de vier doelen zijn binnen de coalitie een of meer verantwoordelijken aangewezen.

Alle doelen waren regelmatig onderwerp van overleg, uitwisseling en afstemming.

Bureau & financiën

Directeur-bestuurder van Stichting Lezen Gerlien van Dalen is voorzitter van de Leescoalitie. Als penvoerder heeft zij een coördinerende en stuwende rol. Zij werd daarbij in 2022 ondersteund door een strategisch adviseur en freelance projectcoördinatoren.

Om het toenemende werk aan te kunnen en onze rol en verantwoordelijkheden strategisch en praktisch goed te kunnen invullen, is het noodzakelijk de interne organisatie te versterken en meer zekerheid te krijgen over de financiering. Met de activiteiten van de Leescoalitie was in 2022 een budget gemoeid van 225K. In 2022 droeg het ministerie van OCW tot onze grote teleurstelling opnieuw niet bij aan de financiering van de Leescoalitie. Het Letterenfonds is bereid om bij te dragen aan versteviging van het bureau van de Leescoalitie, met name op het punt van de strategische ondersteuning.

Feiten en cijfers

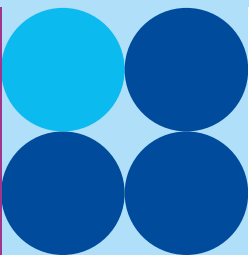
De activiteiten van de Leescoalitie creëren veel bereik. Daardoor blijft het gesprek over (voor)lezen en geletterdheid in de media gevoerd worden.

Campagne / Project	Bereikcijfers 2022*	Media
Vertaling Nationale Voorleesdagen	59.000	Print
Springlezend (incl. website)	3.106.037	Online, Print, Radio, Event
De Nationale Voorleeslunch (incl. website)	1.822.561	Online, Print, TV, Event
Queerkinderboeken (incl. website)	298.776	Online, Print, Event
DraaiSTUK! (incl. website)	802.419	Online, Print, TV
Overig <ul style="list-style-type: none">• Tijdvooreenleesoffensief.nl• Bereik Facebook• Bereik Instagram	<ul style="list-style-type: none">• 2.300 sessies• 11.734 volgers• 1.491 volgers	Online
Totaal Leescoalitie	6.104.318	

* Het gaat hier niet om unieke personen maar om het aantal keer dat we iemand hebben bereikt of geïnformeerd over een activiteit in het kader van de Leescoalitie.

©Stichting Lezen 2023
Ontwerp **Erikenik & Judith Schoffelen**

lezen.nl

lees je
nu lees
je later

